

Transparency International Suomi katsoo tervetulleena esityksen mukaiset vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämistä, valvonnan puolueettomuuden parantamista sekä pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellisen aseman edistämistä koskevat tavoitteet.

Vaalirahoituksen ympärillä liikkuva salamyhkäisyyden kokemus kasvattaa kansalaisten epäluottamusta poliittista päätöksentekoa kohtaan.

Kansalaisten kokema luottamus yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan on heikointa nimenomaisesti poliittisien instituutioiden – eduskunnan, hallituksen ja puolueiden – kohdalla. Tiedebarometri 2013 -tutkimuksen mukaan kansalaisten luottamus puolueita kohtaan on lähes olematonta - 8 prosenttia luottaa, 66 prosenttia ei. Vuonna 2014 julkaistussa Flash Eurobarometer -selvityksessä kolmensadan suomalaista yrityssektoria edustaneen vastaajan mukaan poliittisten puolueiden rahoituksesta vastineeksi saatavat vaikutusmahdollisuudet ovat suomalaisessa yhteiskunnassa ilmenevän korruption muotoja.

TI Suomi katsoo näin ollen, että valvottavien piirin laajentaminen on kannatettavaa. Tavoitteena tulisi kuitenkin olla, että tulevaisuudessa kaikki vaalitukea saavat olisivat tilintekovelvollisia ja myös valvonnan kohteena.

TI Suomi katsoo myös, että luottamuksen edistämisen kannalta olennaista on läpinäkyvyyden lisääminen. Yksistään valvonnan lisääminen on merkki yhteiskunnan epäluottamuksen tilasta ja voi pahimmillaan johtaa siihen, että luottamuspulasta muodostuu itseään toteuttava, jolloin käytännössä hyväksytään luottamuspula raskaan sääntelyn kautta.

Mikäli kansalaisten kesken laaja näkemys on, että rahalla voi ostaa vaikutusvaltaa, kiinnostus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen vähenee ja näkemys vaikuttamisesta vääristyy. Tässä tapauksessa rahoitus heikentää demokratian perustaa. Oleellinen kysymys on näyttääkö vaalirahoitus vaikuttavan esimerkiksi kansanedustajan toimintaan kansalaisten näkökulmasta. Eettisyyden edistämisen ja luottamuksen rakentamisen kannalta oleellista on rahoituksen läpinäkyvyys.

Puoluetuen valvonnan toteuttamisen kannalta yhdistys pitää kannatettavana käytännön valvonnan siirtämistä Valtiontalouden tarkastusvirastolle, riippumattoman viranomaisorganisaation hoidettavaksi. Valvonnan siirtäminen edellyttää riittävien resurssien takaamista tarkastusvirastolle tehtävän hoitamista varten.

Ongelmalliseksi saattaa osoittautua tarkastusviraston rooli: Valtiontalouden tarkastusvirasto käsittelee nimenomaisesti valtion ja sen laitosten toimintaa. Vaalilain valvonnassa on kyse erityisesti yksityispuolen toiminnasta. Kysymys on myös verovalvonnasta, ja siitä, onko annettu vaalituki myös vähennyskelpoista verotuksessa.

Edellä sanotuista syistä sekä valvonnan riippumattomuuden ja tehokkuuden näkökulmasta TI Suomi haluaa tuoda esiin erityisen viranomaisten perustamisen mahdollisuuden, ns. korruptiontorjuntavirasto. Viranomaiselle kuuluisi muun muassa vaalirahoitukseen ja puoluetukeen liittyvä valvonta.

TI Suomi katsoo kannatettavana muutoksena puoluetuen ulottamista eduskuntapuolueiden lisäksi puolueisiin, jotka saavat vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Puoluetuen laajentaminen näihin puolueisiin vahvistaa suomalaisen puoluejärjestelmän kansanliikeluonnetta. Korruption torjunnan näkökulmasta on hyvä asia, että julkisen rahoituksen piiriin saadaan entistä enemmän puolueita.

Helsingissä marraskuun 18 päivänä 2015

Jarmo Mielonen

Puheenjohtaja

040-5486190